

kapcsolódóan (Hrsz.: 1695/18). A területen az előzetes terepbejárások és kutatások alapján egy kora rézkori település K-i szélé, illetve római kori temető sírjai voltak várhatóak. A talajviszonyok vizenyős területre utaltak, a korábbi talaj- és pollenadatok elemzése is ligetes erdőkre és mocsaras környezetre utalt. Valószínűleg a kora rézkori település K-i szélét találtuk meg. Gödrök, cölöplyukak és egy kemence utalt a rézkori megtelepülésre. A várt római temetkezések nem kerültek elő, valószínűleg a most kutatott területtől kissé északabbra lehettek.

FARKAS CSILLA

343. Szomód, Gyakorlótér

(Komárom-Esztergom megye) A

2007. október 30-án helyszíni szemlét végeztünk a tatai rendőrkapitányság bejelentése nyomán. A Klapka György Honvédlaktanyához tartozó katonai gyakorlótér területén különböző időpontokban csontvázak kerültek elő. A gyakorlótér a Komáromba vezető 100. sz. úttól É-ra, Szomód községtől DNy-ra található. A helyszíni szemle során a gyakorlótéren az alábbi megfigyeléseket tehetjük:

Homokbánya I.: A gyakorlótéren először egy régen (20–30 éve) használt homokbányához értünk, ahol a megtaláló elmondása szerint egy É–D irányú váz került elő 1,5 m-rel a felszín alatt, továbbá két másik csontváz töredékeit figyelte meg homokbányászás közben. Az egyik csontvázat lejjebb a leszakadt homokfal alján találta. A terület tüzetes átvizsgálása során egy ép korai avar edény került elő. A környéken más régészeti jelenséget nem figyeltünk meg. A homokbánya fala folyamatosan omlik.

Homokbánya II.: Egy másik, kb. 3×3 m-es gödörből szintén három csontváz került elő. Az egyik homokkitermelés közben, a másik kettő mikor leszakadt egy teherautó alatt a gödör partfala. Jelenlétünkön egy negyedik, fiatalkorú csontvázának részei is felszínre kerültek, de nem bolygattuk meg. A humuszréteg itt igen vékony, 20–30 cm volt, így feltétlenül indokolt lenne a temető feltárása.

TRUGLY SÁNDOR – PROHÁSZKA PÉTER –
SCHMIDTMAYER RICHÁRD

344. Szorgalmatos, Pacsirta utca 25.

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) U

2007. január 18-án régészeti helyszínelést végeztünk a telken, ahol 2006 novemberében kertászás közben régészeti leletekre bukkantak. A leletek a hátsó kertben kb. 80 cm mélységben egy 30–50 cm-es kupacban feküdtek. A helyszínelés idején a gödör környékéről és közvetlen D-re tőle a felásott zöldsárga-gyümölcsöskertből is gyűjtöttünk leleteket. A kézzel készített, díszített cserepeket a neolitikum időszejére keltezhetjük.

A leletek a nyíregyházi Jósa András Múzeumba kerültek.

Munkatárs: Szegfű László.

SCHOLTZ RÓBERT

345. Szőkedencs, Nagy-erdő

(Somogy megye) Kő

2007. április folyamán az M7 autópálya építésének régészeti felügyelete során a 185+260 km-nél, két középkori gödör került elő. Mindkét objektum gödöralj, erősen átégett, faszenes, paticsos betöltésű volt, az egyikben kevés, a másikban több középkori kerámiatöredék és patics került elő. A két objektum a korábban feltárt Cölömpös-árok (M7 S-55 lelőhely) közelében található, ahonnan a régészeti felügyelet során újabb objektum nem került elő.

Munkatárs: Nyári Zsolt.

NÉMETH PÉTER GERGELY

346. Tata, Káposztás-völgy

(Komárom-Esztergom megye) Á

2007. április 26. és május 25. között megelőző feltárást folytattunk a területen (Hrsz.: 0255/31). A munka során egy 95×50 m-es területet vizsgáltunk át, melynek É-i sarkában Árpád-kori gödörházat tártunk fel. Mérete: 271×271×258×320 cm, DNy-i sarkában téglalap alakú 40×81 cm-es, kőből épített kemence helyezkedett el. A bejáratot a kemencével szemben, a ház ÉNy-i oldalán találtuk meg. A ház és a kemence betöltéséből hullámvonalas és csigavonalas díszítésű edénytöredékek egyaránt előkerültek. A cserepek nagy része az Árpád-kor második felére keltezhető. A háztól 47 m-re D-re, a feltárássra kijelölt terület K-i szélénél két árok részletére találtunk. Mindkettő K–Ny-i irányú volt. Betöltésükből régészeti anyag nem került elő.

Az Ipari Park egyéb területein (Hrsz.: 0255/19–20) 2006. november 23. és 2007. június 29. között végeztünk megelőző feltárást. Ennek során egy 100×120 m-es területen egy 250–300 cm széles, 70–80 cm mély, többszörösen tagolt, K–Ny irányú árkot találtunk, melyet több mint 120 m hosszan tudtunk követni. Az árok Ny-i végénél mind D-i, mind É-i irányból két-két újabb árok került elő, betöltésükben régészeti anyag nem volt.

PETÉNYI SÁNDOR

347. Tatabánya, Felső-Rét-föld

(Komárom-Esztergom megye) B, Ró, Á

Az 1998-ban abbahagyott ásás után 2007-ben folytattuk az Által-ér parti, több korszak emlékéanyagát tartalmazó lelőhely kutatását: 360 m² felületet tártunk fel. Az őskorból csak szórványos emlékéanyagot találtunk, a mészbetétes edények kultúrájához tartozó oldaltöredékeket és egy halomsíros korú, 3 nietszeges tört. A közeli római kori épülethez tartozhatott a néhány tegulatöre-

dék. Az Árpád-kori települési réteghez egy további külső kemence köthető. Jelenleg bizonytalan a kormeghatározása annak a trapéz átmetszetű ároknak, amely az ásatási felületet kettéosztotta Ny–K-i irányban.

LÁSZLÓ JÁNOS

348. Tápszentmiklós, Gazdabolt

(Győr–Moson–Sopron megye) Kk, Kú

2007. márciusban helyszíni szemlét tartottam a település fejlesztésre kijelölt területein. A katolikus plébániatemplomtól K-re, a Fő utcáról nyíló Gazdabolt telkének hátsó részén és a szomszédos telkeken – a Fő utca és a Kertalja utca között – újkori kerámiatöredékek mellett nagy számban került elő 15–16. századi leletanyag, valamint későbbi, 17–18. századra keltezhető edénytöredékek. Az előkerült leletanyag alapján a területen késő középkori és kora újkori település (a középkori Szentmiklós falu) települési objektumait rejti a föld. A felszíni leletanyag intenzitása Ny felé, a Fő utca irányába haladva nőtt. A telepnyom kiterjedését Ny-i irányban a beépítettség, É és D felé pedig a felszint borító kultúrnövényzet miatt nem tudtam pontosan megállapítani.

TAKÁCS KÁROLY

349. Tápszentmiklós, Zörögök-dűlő

(Győr–Moson–Sopron megye) B, Ró

2007. május 29. és június 19. között próbafeltárást végeztünk a Pallosi (I.) kavicsbánya bővítési területén. Kutatási területünk a jelenlegi bányagödörtől D-re, a tanya épületeitől É-ra található dombhát, a Vezseny-ér bal partján.

A bánya területén korábban Figler András mentett meg bronzkori objektumokat,⁴⁰ a feltárást megelőző terepbejárások során mi is találtunk kis mennyiségű bronzkori leletanyagot. Első helyszíni szemlénk idején, 2006 októberében 1000 m²-nyi terület már le volt humuszolva, a felszínen pedig nagy mennyiségű őskori leletanyagot gyűjtöttünk. A felszínen bolygatott objektumok elszíneződései látszottak.

A beruházóval kötött megállapodás ellenére munkakezdésünk előtt a szóban forgó terület felét – mintegy 500 m²-t – a kavicsszintig ledózerolták, elpusztítva ezzel a korábban ott megfigyelt objektumokat. A maradék terület feltárása során 7 objektumot tártunk fel. Ezek közül az egyik egy késő koszideri–kora halomsíros gödör, igen gazdag leletanyaggal (ép bögre, fél edények). A további 6 objektum római kori árok volt. Ez a korszak ez idáig nem volt ismert a lelőhelyről. A 6 kutatóárokban (300 m²) további 14 objektum került elő: római árok és őskori gödrök. A római árok viszonylag nagy mennyiségű tegulatöredéket tartalmaztak, ezek alapján

az árok között vagy a domb jelenleg nem kutatott részén épületnyomokra is számíthatunk.

BÍRÓ SZILVIA – MOLNÁR ATTILA

350. Tárnok, Jobbágyi-felső-vető-dűlő

(MRT 7. k. 12. lh.)

(Pest megye) A

2007. szeptember 17. és október 31. között megelőző feltárást végeztünk a lelőhelyen (Hrsz.: 0101/3–4), melyet 1975-ben találtak meg. Ásatásunk során 1 ha kiterjedésű területet tártunk fel a lelőhelyből, további kutatóárok-
kal vizsgáltuk az ásatási terület körzetét. A község új temetőjétől DDK-re 100×100 m-es felületet jelöltünk ki, ahol az átlagosan 50 cm vastagságú humuszréteg alatt, a homokos agyag altalajon kirajzolódó objektumok részben árok, részben hulladékgödrök, részben kunyhógödrök voltak. A leletanyag egységes, zömmel kézzel formált, avar kori edénytöredékek kerültek elő valamennyi objektumból. A gyakran egymást metsző, egyenetlen aljú és többnyire szabálytalan vonalú árok ezen a lelőhelyen jól kivehetően körülvettek egy-egy területet. Valószínűnek látszik, hogy többször megújított karámok voltak itt. A kunyhógödrök többsége ezektől távolabb, egymáshoz közel, zárt csoportban került elő. A legtöbb kunyhó kisméretű, lekerekített sarkú téglalap alakú, az egykori járószinttől 0,7–1 m mélyre ásott gödör egyszerű szelemen fedésével készült. Fűtésre és főzésre a kunyhógödör sarkához épített kőtűzhely szolgált. Az edénytöredékek és állatcsontok mellett több orsógomb is előkerült, ami jelzi, hogy családok is éltek a falunak aligha nevezhető szálláson. Valószínűnek látszik, hogy a terület nem volt folyamatosan lakott. Néhány kunyhó esetében sikerült megfigyelni átalakítás jeleit, illetve azt, hogy a romos kunyhó gödrét újra használatba vették. A szálláshely ismétlődő időszakos használata talán a legelőhasználat rendjének volt a következménye. Összesen 8 kunyhó maradványait tártuk fel, ezek közül 5 egyértelműen egy csoportban, a karámárok területétől elkülönülve, azoktól 30–40 m-re került elő. Három további kunyhó az árokrendszerek közelében volt. A fentiek alapján elképzelhető, hogy mind a kunyhók, mind az árok között lehetnek különböző idejű megtelepülésekhez tartozó objektumok, vagyis a szálláshely teljes használati idején belül az egyes megtelepülések más-más területalakítást hoztak létre. Ezek részletes rekonstrukciója azonban nem lehetséges, hiszen a szálláshely gyakori használata ugyanazon a kulturális korszakon belül, a változatlan életmódot folytató csoport szokásos tevékenységének keretei között zajlott. Mindazonáltal a karámoktól elkülönülő 5 kunyhó csoportja alighanem tipikus avar kori pásztorszállás emléke.

Az ásatás során összesen 37 objektum került elő, a már említett 8 kunyhó mellett 15 gödör, továbbá árok, illetve árokrendszerek. A feltárási terület körzetének szondázása (17 kutatóárok) további leleteket nem eredményezett.

40 XJM RA 35-98.